

Základná škola s materskou školou Kolárovice

Vnútoraná smernica č. 1/2019

Program prevencie šikanovania a sociálno-patologických javov

Základná škola s materskou školou Kolárovice

Interný predpis				č. 1/2019
Smernica k prevencii šikanovania a sociálno-patologických javov				
Organizácia		Základná škola s materskou školou Kolárovice		
Adresa		Kolárovice 62, 013 54 Kolárovice		
Právna forma		právna subjektivita		
Prerokované v pedagogickej rade		15. 04. 2019		
Vypracovala	dňa	funkcia	meno	podpis
	12.04.2019	zástupkyňa RŠ	Ing. M. Hofericová	
Cieľová skupina		pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci školy		
Účinnosť od		16. 04. 2019		
Za kontrolu zodpovedá		Ing. Mária Hofericová		
Zmeny v smernici sa uskutočňujú formou číslovaných písomných dodatkov, ktoré tvoria súčasť tejto smernice.				

Riaditeľ Základnej školy s materskou školou v Kolároviaciach podľa § 3 písm. d) a o) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade so Smernicou č. 36/2018 vydanou MŠVVaŠ SR k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach vydáva túto smernicu:

Článok 1

Úvodné ustanovenia

1. Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa § 144 ods. 1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) zákona.

2. Ustanovenia tejto smernice sa rovnako vzťahujú aj na školské zariadenia.

3. Základom programu prevencie šikanovania na našej škole je realizovať funkčný systém účinných preventívnych opatrení na zamedzenie šikanovania, ktorý je založený na poskytovaní informácií a pomoci učiteľom, žiakom a rodičom. Pozitívnu stránkou našej školy je aktívna snaha vytvoriť pre žiakov bezpečné prostredie, ktoré významne vplyva na ďalší sociálny rozvoj žiakov.

4. Našou snahou je rozpracovať problematiku prevencie nielen v teoretickej rovine, ale riešiť ju aj prakticky. Základom je vybudovaná dôvera medzi učiteľmi a žiakmi a odborná príprava, ktorá vedie predovšetkým k pochopeniu podstaty šikanovania a k efektívnemu postupu v oblasti jej prevencie. Medzi najefektívnejšie spôsoby, ktoré zamedzujú šikanovaniu považujeme predchádzanie rôznych formám šikanovania, dôsledné monitorovanie situácie v škole a preventívne vzdelávacie programy a aktivity realizované v edukačnom procese. **V našej škole nebudeme akceptovať žiadne náznaky šikanovania, obmedzovanie osobnej slobody spolužiakov a učiteľov, ale budeme podporovať právo žiakov na ochranu pred násilím.**

5. Prioritnou oblasťou podpory budú projekty zamerané na formovanie vzťahu k zdravému životnému štýlu, ochranu telesného a duševného zdravia, odstraňovanie zdraviu škodlivých vplyvov a prevenciu rizikového správania (násilie, šikanovanie, záškoláctvo, agresivita, delikvencia, kriminalita, drogové závislosti, zneužívanie, prejavy extrémizmu, terorizmu, HIV/AIDS, obchodovanie s ľuďmi), na podporu zdravého životného štýlu, zlepšenie psychosociálnej klímy a podporu duševného zdravia.

Článok 2

Definícia pojmu šikanovanie a kyberšikanovanie

Šikanovanie je definované ako správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka, alebo úmyselný, spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

Podstatou šikanovania je najmä:

- úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
- agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.

Šikanovanie sa môže prejavit'

a) v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôle obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastrášaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním,

b) v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.

Slovo šikanovanie pochádza z francúzskeho slova chicane, čo znamená zlomyselné obťažovanie, týranie, sužovanie, prenasledovanie.

M. Šimčáková hovorí, že „**o šikanovanie ide vtedy, keď má útočník jasný cieľ – ublížiť či už fyzicky alebo psychicky. Bitkou, vydieraním, vynucovaním, komandovaním, prikazovaním či posmechom. Šikana je, ak sa incident opakuje. Ak sa pobijú dvaja chalani, je to bitka. Keď sa však stane, že niekto napadá tú istú obeť, je to šikana.**“

Podľa A. Kopányiovej a Š. Matulu je šikanovanie definované takto:

- „Šikanovanie je zámerné a nevyprovokované použitie sily jedným žiakom alebo skupinou žiakov s cieľom opakovaním spôsobiť bolesť alebo ťažkosti inému žiakovi. Do šikanovania patrí bitie, ťahanie obeť za vlasy, rozširovanie klebiet (ohováranie), provokovanie, ohrozovanie, vydieranie alebo olúpenie.
- Šikanovanie je opakované úmyselné ubližovanie druhému (fyzické alebo psychické), či už jednotlivcom, alebo skupinou žiakov, pričom je zjavný nepomer medzi útočníkom (útočníkmi) a obeťou. Napríklad bitie, strkanie, krádež peňazí a vecí, schovávanie a ničenie vecí, ohováranie, nadávky, vylúčenie zo spoločnosti ostatných. **Jednorazové akcie sa väčšinou za šikanovanie nepovažujú.**
- Šikanovanie je opakovaná agresia jednotlivca alebo skupiny agresorov (väčšinou malej) proti jednotlivcovi alebo malej skupine obeť.“

Kyberšikanovanie

Rozširovanie moderných technológií prinieslo novú formu šikanovania. Výrazná časť šikanovania sa presunula do virtuálneho prostredia.

Kyberšikanovanie (**elektronické šikanovanie, cyberbullying, cybermobbing, online prenasledovanie, cyberstalking, happy slapping**) je priama forma šikanovania, pri ktorej sa používa počítač, notebook, mobilný telefón, tablet,...

Prebieha vo virtuálnom priestore s využitím mnohých služieb a nástrojov, ako sú **e-mail, IM** (instant messenger – napr. Skype, ICQ), **chat, diskusné fóra, sociálne siete, stránky na zverejňovanie fotografií a videí, blogy, SMS správy, telefonáty.**

Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:

- a) sociálna alebo psychická prevaha,
- b) agresor vystupuje často anonymne,
- c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- d) agresor nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok,
- e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb, môžu sa uskutočniť z rôznych miest,
- g) obeť nemusí o napadnutiu dlhšiu dobu vedieť, nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- h) zverejnené informácie, fotografie, audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

Formy kyberšikanovania

Môže mať formu neustáleho sledovania obeť vo virtuálnom prostredí. Nezriedka býva spojené s obťažovaním, vyhrážaním a zastrašovaním. Deti často vytvárajú posmešné profily, stránky a fotomontáže, natáčajú posmešné a ponižujúce videá alebo sa nabúrajú do profilu.

Častou príčinou prenasledovania býva „láska“ alebo aj ukončenie vzťahu, alebo žiarlivosť.

Kyberšikanovanie môže spôsobiť napríklad:

- zanedbávanie školských povinností,
- zlyhávanie v škole,
- vyhýbanie sa škole,
- psychosomatické ťažkosti – bolesti brucha, poruchy spánku,
- pocity hanby, trápnosti, poníženia, smútku, depresie, úzkosti,
- neustály strach a pocit ohrozenia,
- pocit vlastného zlyhania,
- pokles sebavedomia a dôvery v ľudí,
- bezvýhodiskovosť a beznádej,
- násilie voči iným, pomstychtivosť ,sebaoškodzovanie,
- samovraždu.

Kybernetický agresor možno svojou aktivitou:

- nerozoznáva, kde sa už končí zábava,
- odbúrava nahromadené napätie,
- potrebuje získať ocenenie v skupine,
- dokazuje si a ukazuje iným svoju moc,
- má strach, aby sa sám nestal obeťou,
- potrebuje pomoc.

Článok 3

Účastníci šikanovania

Aby sme vedeli, koho má naše preventívne pôsobenie osloviť, je dobré sa oboznámiť s aktérmi, ktorí sa podieľajú na šikanovaní. Z toho poznania nám potom vyplynú i niektoré postupy našej práce.

A. Agresor

Agresorom môže byť žiak:

- fyzicky vyspelejší ako jeho okolie, športový typ,
- ktorý prepadol a vekom by mal byť vo vyššom ročníku,
- výrazne fyzicky slabší z dôvodu choroby, postihnutia, veku a pod.,
- intelektovo nadpriemerný,
- alebo naopak podpriemerný,
- z rôznych dôvodov v škole neúspešný, s potrebou iným spôsobom si kompenzovať svoje neúspechy a túžby po uznaní,
- psychicky chorý,
- ustrašený, niečím vystrašený, bojazlivý,
- urážlivý,
- doma príliš tlačенý do dobrých výkonov,
- obklopený nadmierou lásky a starostlivosti,
- alebo naopak rodičmi nepovšimnutý,
- žijúci v materiálne slabých podmienkach,
- alebo naopak zahrnutý nadbytkom,
- bez empatie a súcitu,
- príliš sebaistý,
- bezohľadne sa presadzujúci, atď.

Správanie agresora

V škole nás môže na možného agresora upozorniť jeho správanie. Napríklad v triede sa nám môže javiť ako žiak:

- dominantne negativistický voči vyučujúcim, ale i spolužiakom,
- alebo naopak príliš ústretový,
- triedny šašo pútajúci pozornosť,
- posmievajúci sa všetkým a všetkému,
- impulzívny, bezcitný, so zníženou sebakontrolou,
- vodca sociálnej skupiny so sklonom k manipulovaniu okolia,
- žiak úplne nenápadný, tichý, voči dospelým poslušný.

Chlapci a dievčatá

Všeobecne je prijímaný názor, že:

- chlapci agresori si volia skôr fyzický kontakt a priamu agresiu,
- dievčatá agresorky viac používajú intrigy, ohováranie a komunikačnú blokádu.

B. Obeť

Obeťami sa spravidla stávajú žiaci, ktorí sú očividne alebo menej nápadne slabší, odlišní, noví v zohratom kolektíve. Môže to byť napríklad žiak:

- fyzicky podstatne slabší ako ostatní rovesníci,
- plachý,
- úzkostlivý,
- plačlivý,
- fyzicky alebo zmyslovo hendikepovaný,
- nesamostatný,
- osamelý,
- intelektovo slabší,
- alebo naopak intelektovo prevyšujúci ostatných spolužiakov,
- so spomalenými reakciami na dianie v jeho okolí,
- alebo naopak s originálnymi reakciami na situácie,
- neúspešný v práci,
- prípadne príliš úspešný pri výkonoch (spravidla intelektuálnych),
- líšiaci sa od svojho okolia
  - ✓ pre pôvod,
  - ✓ farbu pleti,
  - ✓ materinský jazyk,
  - ✓ náboženské vyznanie,
  - ✓ kultúru,
  - ✓ životný štýl (napr. vegetariánstvo a pod.)
  - ✓ rodinu (napr. alkoholik, drogový závislý a pod.),
  - ✓ talent,...
- s materiálne slabším zázemím,
- alebo naopak s materiálne silným zázemím,
- hanblivý, neschopný sám nadviazať kontakt s deťmi,
- túžiaci po priateľstve za akúkoľvek cenu,
- neschopný brániť sa slovným ani fyzickým útokom,
- panikár,
- nesamostatný,
- autista,
- kombinácie predošlého.

C. Okolie

Väčšina prípadov šikanovania sa odohráva v nejakej sociálnej skupine, napríklad v triede, v krúžku, v skupinke priateľov, v bande a pod. Má teda svedkov. A práve postoj okolia ju často podporuje. **Najčastejšími postojmi býva napríklad:**

- sympatia s agresorom,
- ľahostajnosť k šikanovaniu,
- strach z agresora alebo skupiny agresorov,
- nezájem o dianie,

- obava z prípadnej obrany obete a pod.

Správanie šikanovaného žiaka

Obet' zvyčajne vysielá do okolia neverbálnu prosbu o pomoc. Je niekoľko signálov, ktoré pozorného pedagóga môžu upozorniť na možné šikanovanie. Napríklad:

- žiak sa nenápadne snaží zdržiavať v blízkosti dospelých,
- izoluje sa od spolužiakov,
- nemá priateľov,
- je terčom posmeškov, štechancov a postrkovania,
- máva roztrhané a špinavé zošity, učebnice, učebné pomôcky, máva roztrhnuté a špinavé šaty,
- je plačlivý,
- ustráchaný,
- smutný,
- bledý,
- bezdôvodne alebo pod rôznymi priehľadnými zámienkami sa snaží vyhnúť vyučovaniu, krúžku a pod.,
- pri problémoch alebo pri ich riešení často bez odpovede klopí zrak,
- snaží sa byť mimoriadne nenápadný,
- často je na neho žalované,
- je na ňom nápadné, že často mení trasy príchodu alebo odchodu zo školy,
- odchádza zo školy čo najrýchlejšie a snaží sa byť prvý preč,
- nápadne sa zdržiava s odchodom zo školy, ako by sa snažil byť posledný.

Článok 4

Miesto šikanovania

Priestormi, kde môže najčastejšie dôjsť k šikanovaniu, sú miesta bez priameho dozoru dospelých a čas bez dohliadania na deti. Napríklad:

- trieda cez prestávku,
- školský dvor,
- nestrážené zákutia v areáli školy,
- WC,
- šatne,
- chodby bez prítomnosti dospelých,
- telocvičňa,
- školský pozemok,
- trasy príchodu do školy a odchodu z nej.

Článok 5

Trestnoprávne dosahy šikanovania

Z hľadiska Trestného zákona č. 300/2005 Z.z. (v znení zákona č. 650/2005 Z. z.) **môže šikanovanie žiakov naplňať skutkovú podstatu trestných činov.**

Môže ísť najmä o trestný čin:

- ohovárania, § 373a,
- nebezpečného vyhrážania sa § 260,
- nebezpečného prenasledovania, 360a,
- ublíženia na zdraví, § 155,
- obmedzovanie osobnej slobody, §183,
- poškodzovania cudzej veci, § 245,
- nátlaku, § 192,
- vydierania, § 189,
- lúpeže, § 188,
- hrubého nátlaku, § 190,
- krádeže alebo neoprávneného užívania cudzej veci, § 212, § 215,
- porušovania domovej slobody, § 194.

Trestná zodpovednosť

Trestne je zodpovedný ten, kto v čase spáchania činu **dovršíl štrnásť rok svojho veku.**

Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedá z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

Zodpovednosť pedagogických zamestnancov

Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru policajného zboru SR.

Riaditeľ školy je ďalej povinný bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka alebo to, že žiak spáchal v rámci šikanovania trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.

Učiteľ alebo vychovávateľ, ktorému bude známy prípad šikanovania, a neprijme v tomto smere žiadne opatrenie, sa vystavuje riziku trestného postihu.

Článok 6

Preventívne opatrenia

Pri ponuke možností preventívnych opatrení zameraných proti šikanovaniu budeme postupovať po hierarchickom rebríčku organizačného systému školy.

1. Vedenie školy:

- postupuje podľa smernice MŠVVaŠ SR č. 36/2018,
- oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania:
  - ✓ všetkých zamestnancov školy,
- oboznámi v spolupráci s výchovným poradcom a koordinátorom prevencie s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania všetkých žiakov školy a ich zákonných zástupcov na začiatku daného školského roka,
- vytvára pozitívne prostredie v škole,
- podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
- akceptuje podnetné názory, návrhy, postrehy zástupcov žiackej školskej rady pri preventívnych programoch,
- určuje v školskom poriadku:
  - ✓ pravidiel správania vrátane sankcií za ich porušenie,
  - ✓ používania informačno-komunikačných technológií v priestoroch školy,
- zabezpečuje pedagogický dozor počas prestávok, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania,
- nadväzuje a rozvíja spoluprácu s rôznymi inštitúciami v oblasti preventívnej činnosti šikanovania - CPPP a P v Bytči, Centrum pre ľudské práva v Bratislave, Policajný zbor v Žiline, JUDr. Anna Zagrapanová koordinátor ochrany detí pred násilím, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, DSS LÚČ Žilina.
- zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania vrátane kyberšikanovania – všetci pedagogickí zamestnanci v novembri 2018 absolvovali kontinuálne vzdelávanie Kyberšikanovanie v školách.

2. Výchovný poradca a koordinátor prevencie šikanovania:

- na začiatku školského roka oboznámi s náplňou svojej práce kolegov a spolupracovníkov,
- zúčastňuje sa na poradách, seminároch a školeniach s touto tematikou,
- prináša nové poznatky a návrhy na zlepšenie práce,
- úzko spolupracuje s vedením školy a podrobne ho informuje o aktivitách vykonávaných v rámci prevencie, navrhuje preventívne aktivity: besedy, výchovno-vzdelávacie aktivity, prednášky, kultúrne podujatia, súťaže, hry, zriadenie schránky dôvery, ...
- koordinuje preventívne pôsobenie zamestnancov školy proti šikanovaniu,

- aktívne spolupracuje s triednymi učiteľmi a učiteľmi výchovných predmetov pri hľadaní najvhodnejších foriem preventívnej práce v triedach,
- v úzkej spolupráci s učiteľmi eviduje potencionálnych agresorov a obeť a zabezpečí ďalšiu odbornú prácu s nimi,
- triedy s možným výskytom šikanovania zapája do projektov zameraných na prevenciu a elimináciu šikanovania.

3. Triedny učiteľ:

- vyvinie snahu o vybudovanie dôvery medzi ním a jeho žiakmi a medzi ním a zákonnými zástupcami,
- pri stretnutí s rodičmi zaradi okrem iných informácií i oboznámenie o prevencii šikanovania, o zámere školy pôsobiť proti jej výskytu na škole, o prijatých opatreniach a postupoch pri jej výskyte,
- zoznámi rodičov s výchovným poradcom školy a koordinátorom prevencie šikanovania a spoločne ich informujú o náplni jeho práce,
- požiada rodičov o spoluprácu pri odhaľovaní šikanovania,
- vysvetlí dôležitosť posunutia informácií o šikanovaní smerom od detí k škole,
- v rámci triednických hodín zoznámi žiakov s výchovným poradcom a koordinátorom prevencie šikanovania,
- v spolupráci s učiteľmi výchovných predmetov preberie so žiakmi tému šikanovania,
- informuje žiakov o pláne školy nepripustiť šikanovanie a požiada ich o spoluprácu pri prevencii,
- priebežne žiakom pripomína možnosti posunu informácií o šikanovaní – súkromný rozhovor s učiteľom...,
- sleduje klímu v triede,
- výchovnému poradcovi oznámi potrebu individuálnej práce so žiakom,
- individuálne konzultuje so žiakmi, rodičmi preventívne kroky alebo riešenie problému,
- sústreďuje informácie o svojich žiakoch aj od učiteľov a od nepedagogických zamestnancov školy.

4. Učitelia výchovných predmetov:

- spolupracujú s učiteľmi a ostatnými zamestnancami, vzájomne sa informujú o atmosfére v triede, výskyte nežiadúcich reakcií žiakov a o potrebe včas zachytiť a odstrániť ohnisko možného problému,
- dôležitá je vzájomná spätná väzba učiteľov o riešení a vyriešení problému,
- vyberajú vhodné témy na svoje hodiny,
- témy prispôsobujú potrebám žiakov,
- **v rámci svojich predmetov využívajú pestrú paletu techník na zmiernenie alebo odstránenie nežiadúcich stavov a postojov svojich žiakov, napr.:**

Výtvarná výchova:

Výtvarná výchova prispieva k posilňovaniu sebavedomia. Treba sa tu zamerať hlavne na žiakov, ktorí ho majú malé. Citlivý učiteľ dáva svojim žiakom pozitívnu spätnú väzbu a ak treba, vie zvoliť výtvarné techniky, v ktorých sa odstránia negatívne pocity alebo aj nutkavé správanie a pod.

Telesná a športová výchova:

Telesná výchova poskytuje priestor na odbúranie napätia vhodným spôsobom. Je na pedagógovi, aby zvolil druh športu, ktorý by čo najmenej ohrozoval ostatných žiakov. Citlivý učiteľ môže pomôcť žiakovi odstrániť komplexy menejcennosti aj tým, že napríklad neúspešnému pomôže vyniknúť a zažiť úspech. Nešetrí pochvalami a je láskavý k nešikovným žiakom. Neprehliada posmešky ostatných, svojím príkladom dáva ostatným vzor akceptácie menej zdatných jedincov.

Pracovné vyučovanie, technika:

Tieto predmety môžu poskytnúť priestor na vyniknutie manuálne zručných jedincov. Možno niektorí z nich sú menej zruční v iných predmetoch a na týchto hodinách si vychutnajú pocit úspechu.

Občianska náuka:

Občianska náuka poskytuje priestor na informáciu o právnych normách nášho štátu a o sankciách za ich porušenie. Veľmi vhodné je oboznámiť žiakov s postihom za šikanovanie práve na týchto hodinách. Možno zorganizovať prednášku s príslušníkom polície, sudcom, sociálnym pracovníkom alebo absolvovať exkurziu vo výchovnom zariadení pre deti a mládež.

5. Ostatní vyučujúci:

- v rámci medzipredmetových vzťahov sa aktívne podieľajú na nesúhlasnom postoji voči prejavom šikanovania,
- spolupracujú s triednymi učiteľmi,
- sú aktívni pri tvorbe priateľskej atmosféry v triedach aj na celej škole,
- uvedomujú si, že zmysel života žiaka nie je v perfektnom zvládaní ich predmetu,
- dávajú neúspešným žiakom aj malé pozitívne spätné väzby, možno tak posilnia ich chuť do učenia.

6. Vychovávateľky v školskom klube detí, vedúci záujmových útvarov:

- pozorujú deti pri voľnočasových aktivitách,
- všímajú si správanie detí, ktoré sa vymyká norme,
- informujú o tom triednych učiteľov alebo výchovného poradcu/ koordinátora prevencie,
- nenechávajú deti bez dozoru,
- neumožňujú deťom skrývať sa na miestach, kde ich nevidno,
- komunikujú s rodičmi.

7. Nepedagogickí zamestnanci školy:

- uvedomujú si dôležitosť svojich úloh pri prevencii voči šikanovaniu,
- dohliadajú na správanie žiakov počas ich presunov a vo chvíľach keď sú bez dozoru,
- informujú kompetentných zamestnancov o konfliktoch detí a prejavoch šikanovania.

8. Žiaci:

- **poznajú výchovného poradcu a koordinátora prevencie zároveň,**
- sú ochotní priateľsky spolupracovať s ostatnými deťmi, k vyučujúcim a nepedagogickým zamestnancom sa správajú zdvorilo, rešpektujú ich pokyny počas vyučovania, prestávok, výletov, exkurzií,... a mimoškolských aktivít,
- sú zainteresovaní na prevencii,
- majú informácie o závažnosti šikanovania,
- nesúhlasia so šikanovaním a rozhodli sa proti nemu vystupovať, je prísne zakázané slabších alebo mladších spolužiakov vydierať, ubližovať im,
- sú oboznámení s postupnými spôsobmi riešenia jednotlivých prípadov šikanovania:
  - ✓ pohovor a agresorom a obeťou,
  - ✓ spolupráca s rodičmi,
  - ✓ výchovné opatrenia – pokarhanie TU, RŠ príp. znížená známka zo správania,
- pomáhajú novým spolužiakom adaptovať sa v triede,
- pomáhajú mladším a slabším žiakom pri problémoch na školskom dvore a pod.,
- sú schopní zakročiť v situácií, v ktorej sa niekomu krivdí a je mu ubližované,
- pasívne ani aktívne nepodporujú posmievanie, nadradovanie a odmietanie,
- sú schopní demokraticky diskutovať o problémoch,
- dokážu pomenovať potrebu kolektívu,
- dôverujú dospelým.

9. Rodičia:

- spolupracujú s učiteľmi v atmosfére dôvery,
- sledujú správanie svojich detí,
- zaujímajú sa o dianie v triede aj mimo nej,
- ak sa dozvedia o prejavoch nevhodného správania, informujú o tom triedneho učiteľa,
- majú istotu, že ich informácie budú predmetom diskrétného mlčania zo strany pedagóga,
- sú ochotní pomáhať pri organizovaní a dozore na školských výletoch, exkurziách, výstavách, školskom plese a pod.

Článok 7

Postup v prípade zistenia šikanovania

Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania.

V prípade, že sa v priestoroch budovy školy a v areáli školy počas školského vyučovania i mimoškolskej činnosti a na školských akciách zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec povinný:

- informovať o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť, príp. výchovného poradcu/koordinátora prevencie a vedenie školy,
- zabezpečiť bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
- zabezpečiť, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom.
- prizvať svedkov šikanovania na individuálne rozhovory,
- uchovávať dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie,
- triedny učiteľ kontaktuje zákonných zástupcov, zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť koordinátora prevencie a vedenie školy,
- koordinátor prevencie vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania:
  - ✓ z pohovoru s obeťou šikany, agresorom
  - ✓ s rodičmi obeť aj s rodičmi agresora
  - ✓ podľa závažnosti navrhne v spolupráci s triednym učiteľom výchovné opatrenia v súlade so školským poriadkom, alebo v prípade potreby riaditeľ školy postúpi riešenie šikany orgánom činným v trestnom konaní.

Článok 8

Prevenia pred sociálno-patologickými javmi

V zmysle Dohovoru o právach dieťaťa sú učitelia povinní zabezpečovať aktívnu ochranu detí pred sociálno-patologickými javmi, monitorovať zmeny v správaní detí a v prípade dôvodného podozrenia z fyzického alebo psychického týrania či ohrozenia mravného vývinu dieťaťa bezodkladne riešiť problém v spolupráci s vedením školy, prípadne s pedagogicko-psychologickou poradňou, kontaktovať príslušný odbor sociálnych vecí, pediatra a príslušné oddelenie policajného zboru.

1. Opatrenia proti šíreniu legálnych a nelegálnych drog v školskom prostredí

Prevenia drogových závislostí v rezorte školstva vychádza z článku 33 Dohovoru o právach dieťaťa a Európskej protidrogovej stratégie. Týka sa realizácie preventívnych opatrení na úrovni škôl a školských zariadení, priorit rezortu školstva, výchovno-vzdelávacích projektov a programov. Článok 33 Dohovoru o právach dieťaťa hovorí, že každé dieťa má právo na ochranu pred používaním narkotík a psychotropných látok a pred zapojením do ich výroby a distribúcie.

Žiakom je prísne zakázané prechovávať a užívať návykové látky - legálne (tabak a alkohol) a nelegálne návykové látky v škole, v školských zariadeniach a na akciách organizovaných školou.

a) Postup pri riešení prechovávaní legálnych návykových látok:

Pri nájdení legálnej návykovej látky (alkohol a tabak) u žiaka sa o tejto situácii spíše zápisnica, ktorá bude prerokovaná so zákonným zástupcom žiaka. Porušenie školského poriadku sa prerokuje na pedagogickej rade, žiakovi sa uloží výchovné opatrenie.

b) Postup pri zistení fajčenia:

O porušení školského poriadku bude oboznámený zákonný zástupca žiaka. Porušenie školského poriadku sa prerokuje na pedagogickej rade a žiakovi sa navrhne výchovné opatrenie. Zákonnému zástupcovi žiaka sa oznámi sankcia za porušenie zákazu fajčenia.

c) Postup pri zistení požitia alkoholu:

V prípade, že žiak vykazuje klinické príznaky požitia alkoholu, ktoré vedú k podozreniu, že žiak pil alkoholický nápoj spíše sa o tejto udalosti zápisnica za prítomnosti svedkov – pedagogických pracovníkov. Porušenie školského poriadku sa prerokuje na pedagogickej rade a žiakovi sa udelí výchovné opatrenie. Výsledok riešenia priestupku sa oznámi zákonnému zástupcovi žiaka. Pri stave opitosti, kedy je žiak ohrozený na živote alebo ohrozuje svoje okolie, závažným spôsobom narušuje školské vyučovanie, je privolaná rýchlá zdravotnícka pomoc, prípadne polícia a bezodkladne zákonný zástupca. Priestupok bude prerokovaný pedagogickou radou a výsledok riešenia bude oznámený zákonnému zástupcovi žiaka.

d) Postup pri riešení užívania iných návykových látok:

Pedagogický zamestnanec pri podozrení, že žiak je pod vplyvom nelegálnych návykových látok, alebo ich užíva, kontaktuje zákonného zástupcu žiaka a príslušné oddelenie Policajného zboru SR. V prípade pozitívneho výsledku sa o situácii spíše zápisnica, s ktorou bude oboznámený zákonný zástupca žiaka. Priestupok bude prerokovaný na pedagogickej rade a žiakovi bude uložené výchovné opatrenie.

e) Postup pri riešení prechovávaní nelegálnych návykových látok:

Pedagogický zamestnanec vyzve podozrivého žiaka k vyloženiu návykovej látky z osobných vecí, nedotýka sa jej a okamžite kontaktuje príslušné oddelenie Policajného zboru SR a zákonného zástupcu žiaka. O situácii sa spíše zápisnica, s ktorou bude oboznámený zákonný zástupca žiaka. Porušenie školského poriadku sa prerokuje na pedagogickej rade, žiakovi sa uloží výchovné opatrenie.

Článok 9

Spolupráca s inými inštitúciami, ktoré podporujú preventívne programy

V rámci prevencie šikanovania a prevencie sociálno – patologických javov škola spolupracuje s:

1. CPPP a P v Bytči
2. Slovenským národným strediskom pre ľudské práva v Bratislave
3. Policajným zborom zo Žiliny.
4. inými organizáciami, ktoré poskytnú preventívne programy a vzdelávacie aktivity v danom školskom roku.

Iné zdroje:

1. www.prevenciasikanovania.sk
2. www.modernaskola.sk
3. www.zodpovedne.sk/kybersikanovanie
4. www.bezpre.sk
5. www.detstvobeznasilia.gov.sk

Článok 10

Záverečné ustanovenia

1. Vnútoraná smernica bola prerokovaná na zasadnutí pedagogickej rady dňa 15. 04. 2019.
2. Táto smernica nadobúda účinnosť 16. apríla 2019.

Schválil:

V Kolárovinciach 15. 04. 2019

.....
Mgr. Stanislav Klimo
riaditeľ školy

Príloha č. 1 S danou smernicou boli oboznámení:

Identifikačné označenie dokumentácie:	ZÁZNAM O OBOZNÁMENÍ S DOKUMENTÁCIOU	vydanie: 1
		počet strán: 17
		výtlačok: 1
Smernica Základnej školy s MŠ v Kolárovinciach		
Názov dokumentácie:	Program prevencie šikanovania a sociálno-patologických javov	

P. č.	Titl.	meno	priezvisko	dátum	podpis
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					
21.					
22.					
23.					
24.					
25.					

Príloha č. 2

**SOCIOGRAM ZAMERANÝ NA ZISTENIE AGRESÍVNEHO
SPRÁVANIA**

1. V triede sa cítim.....
2. Môj najlepší kamarát v triede je .....
3. Nechcem sa priateľiť s.....
4. Najlepšie sa zahrám s.....
5. Nechcem sa hrať s.....
6. Najväčší bitkár v triede je.....
7. Najviac bijú.....
8. Najmenej bijú.....
9. Najviac kamarátov má.....
10. Najmenej kamarátok má.....
11. Chcel by som si vymeniť miesto s .....

Zdroj: Triedny učiteľ (11/2018) -vydavateľstvo RAABE - upravené

Príloha č. 3

**DOTAZNÍK – NÁCVIK OBRANNÝCH POSTOJOV VOČI
ŠIKANOVANIU**

Ako by si zareagoval:

1. Ak by sa ti niekto stále za niečo posmieval?

.....

2. Ak by ťa silnejší spolužiak chcel bez príčiny zbit'?

.....

3. Ak by ti spolužiak začal ničit' zošity a knihy?

.....

4. Začal by sa ti vyhrážať bitkou, ak mu nedáš peniaze?

.....

5. Ak by ťa niekto stále ohováral?

.....

6. Neustále sledoval na sociálnych sieťach?

.....

7. Zosmiešnil by ťa, zverejnil osobné fotografie?

.....

8. Ak by si bol svedkom šikanovania?

.....

Zdroj: Triedny učiteľ (11/2018) -vydavateľstvo RAABE - upravené